

MİLLETLERARASI ANDLAŞMA

THE WORLD BANK

IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

17.10.2023

Sayın Kerem DÖNMEZ
Genel Müdür
Dış Ekonomik İlişkiler Genel Müdürlüğü
Hazine ve Maliye Bakanlığı
İnönü Bulvarı No:36 06510 Emek
Ankara, Türkiye

Ref: Hibe No.TF0C1425
Türkiye PMIF Karbon Piyasası Geliştirme Projesi
Anlaşma Mektubu

Sayın İlgili,

Türkiye Cumhuriyeti ("Faydalanıcı") adına yapılan mali yardım talebine cevaben, Piyasa Uygulama Ortaklığı (PMI) Çoklu Vakıf Fonu'nun yöneticisi olan Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası ve Uluslararası Kalkınma Birliği'nin ("Banka"), Faydalanıcı'ya ekte tanımlanan projenin ("Proje") finanse edilmesine yardım etmek amacıyla ilişkide Ekleri içeren işbu anlaşmada ("Anlaşma") belirtilen veya atıfta bulunulan hüküm ve şartlarda dört milyon dokuz yüz elli bin ABD Dolarını (4.950.000 ABD Doları) ("Hibe") aşmamak kaydıyla bir Hibeyi vermeyi teklif ettiğini bildirmekten memnuniyet duyuyorum.

Bu Hibe, Banka'nın Donörlerden periyodik katkı aldığı yukarı bahsi geçen vakıf fonundan finanse edilmektedir. Standart Şartlar Bölüm 3.02 (işbu Anlaşma ekinde belirtilen) uyarınca, Banka'nın işbu Anlaşma ile ilgili ödeme yükümlülükleri, yukarıda bahsedilen fon kapsamında Donörler tarafından Banka'ya sunulan fonlar ile sınırlıdır ve Faydalanıcı'nın hibe gelirlerini çekme hakkı söz konusu fonların mevcudiyetine tabidir.

Faydalanıcı, aşağıdaki anlaşmayı onaylayarak, bu Anlaşma'yı imzalamaya ve Proje'yi bu Anlaşma'da belirtilen veya atıfta bulunulan hüküm ve şartlara uygun bir şekilde yürütmek için gerekli yetkiye sahip olduğunu beyan eder.

Lütfen Faydalanıcı'nın bir yetkilisi tarafından Anlaşma'nın imzalanmasını ve tarih konulmasını sağladıktan sonra uygun olarak imzalanmış bir nüshasını Banka'ya geri ileterek, Faydalanıcı'nın yukarıda belirtilen hususlar üzerindeki mutabakatını tasdik ediniz. Bu karşı-imzalı nüshanın Banka tarafından alınmasına takiben, Banka'nın Faydalanıcı'ya gönderdiği ve işbu Anlaşma'nın Ek'inin 4.02 Bölümü hükümleri uyarınca, işbu Anlaşma, Banka'nın Faydalanıcı tarafından işbu Anlaşma'nın Ek'inin 4.01 Bölümünde listelenen yürürlük koşullarının yerine getirildiğini tespit etmek üzere Banka'ya sunulan destekleyici belgeleri kabul ettiğini teyit eden yürürlük bildiriminin tarihi itibarıyla yürürlüğe girecektir.

1818 H Street NW · Washington, DC 20433 ABD

Saygılarımla,

ULUSLARARASI İMAR VE KALKINMA BANKASI
ULUSLARARASI KALKINMA BİRLİĞİ
(Piyasa Uygulama Ortaklığı Çoklu Donör Vakıf Fonu'nun yöneticisi)

İmza _____

J. Humberto Lopez
Ülke Direktörü
Avrupa ve Orta Asya Bölgesi

KABUL EDİLDİ:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

İmza _____
Yetkili Temsilcisi

Adı ___ Kerem Dönmez _____

Unvanı ___ Genel Müdür _____

Tarih ___ 18 Ekim 2023 _____

Ekler:

- (1) 25 Şubat 2019 tarihli "Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası ve Uluslararası Kalkınma Birliği Vakıf Fonlarından Banka Tarafından Yapılan Hibe Finansmanı için Standart Şartlar"
- (2) Şubat 2017 tarihli "Yatırım Projelerinin Finansmanı Kapsamında Kaynak Kullanımına İlişkin Rehberler" ile birlikte bu Anlaşma ile aynı tarihli Kaynak Kullanımı ve Finansal Bilgilendirme yazısı

Madde I
Standart Şartlar; Tanımlar

1.01. **Standart Şartlar.** Standart Şartlar (aşağıdaki Bölüm 1.02'de tanımlandığı gibi) bu Anlaşma'nın ayrılmaz bir parçasını oluşturur.

1.02. **Tanımlar.** Metinde aksi belirtilmedikçe, işbu Anlaşma'da kullanılan büyük harfle yazılmış terimler, Standart Şartlarda veya bu Bölümde kendilerine atfedilen anlamları ifade eder:

(a) "Yolsuzlukla Mücadele Rehberi", Standart Şartlar Ekinin 2. paragrafının amaçları doğrultusunda, 15 Ekim 2006 tarihli ve Ocak 2011'de ve 1 Temmuz 2016'da revize edilen "IBRD Kredileri, IDA Kredileri ve Hibeleri ile Finanse Edilen Projelerde Dolandırıcılık ve Yolsuzluğun Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Rehber" anlamına gelir.

(b) "Kategori" işbu Anlaşma'nın 3.01 Bölümündeki tabloda belirtilen bir kategori anlamına gelir.

(c) "İDB", Faydalanıcı'nın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın bağlı kuruluşu olarak kurulan İklim Değişikliği Başkanlığı anlamına gelir.

(d) "Donörler" Piyasa Uygulama Ortaklığı Çoklu Donör Vakıf Fonu donörleri anlamına gelir.

(e) "Çevresel ve Sosyal Taahhüt Planı" veya "ÇSTP", aynı hükümlere uygun olarak zaman zaman değiştirilebilecek şekilde 27 Eylül 2023 tarihli Proje için çevresel ve sosyal taahhüt planını ifade eder. Bu plan, Proje'nin potansiyel çevresel ve sosyal risklerini ve etkilerini ele almak amacıyla Faydalanıcı tarafından, İDB aracılığıyla gerçekleştirilecek veya gerçekleştirilmesini sağlayacak önemli önlemleri ve faaliyetleri belirler. Bu önlemler ve faaliyetlerin zaman çizelgesi, kurumsal, personel, eğitim, izleme ve raporlama düzenlemeleri ile bu çerçevede hazırlanacak çevresel ve sosyal araçları da içermektedir.

(f) Banka tarafından yayımlanan ve 1 Ekim 2018'de yürürlüğe giren "Çevresel ve Sosyal Standartlar" veya "ÇSS'ler" toplu olarak şunları ifade eder: (i) "Çevresel ve Sosyal Standart 1: Çevresel ve Sosyal Risklerin ve Etkilerin Değerlendirilmesi ve Yönetimi"; (ii) "Çevresel ve Sosyal Standart 2: İşçi ve Çalışma Koşulları"; (iii) "Çevresel ve Sosyal Standart 3: Kaynak Verimliliği ve Kirliliği Önleme ve Yönetimi"; (iv) "Çevresel ve Sosyal Standart 4: Toplum Sağlığı ve Güvenliği"; (v) "Çevresel ve Sosyal Standart 5: Arazi Edinimi, Arazi Kullanımına İlişkin Kısıtlamalar ve Gönülsüz Yeniden Yerleşim"; (vi) "Çevresel ve Sosyal Standart 6: Biyoçeşitliliğin Korunması ve Canlı Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi"; (vii) "Çevresel ve Sosyal Standart 7: Yerli Halklar / Tarihsel Olarak Dezavantajlı Sahraaltı Afrika Geleneksel Yerel Toplulukları"; (viii) "Çevresel ve Sosyal Standart 8: Kültürel Miras"; (ix) "Çevresel ve Sosyal Standart 9: Finansal Aracı Kurumlar"; (x) "Çevresel ve Sosyal Standart 10: Paydaş Katılımı ve Bilgilendirme".

(g) "Adil Geçiş Stratejisi ve Eylem Planı" karbon piyasaları aracılığıyla iklim-nötr bir ekonomiye geçişin adil ve hakkaniyetli bir şekilde gerçekleşmesini sağlamayı amaçlayan bir dizi temel belge anlamına gelir.

(h) "Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı", Faydalanıcı'nın aynı adı taşıyan bakanlığı veya herhangi bir yasal halefi veya halefleri anlamına gelir.

(i) "İşletme Giderleri", Proje uygulaması nedeniyle doğrudan yapılan artımlı işletme giderlerini ifade eder, bunlar şunları içermektedir; (i) Projeye ilişkin proje uygulamasına yönelik saha ziyareti için harcırah, konaklama, toplantı masrafları ve seyahat masrafları (ii) büro malzemesi ve bakımı, (iii) büro malzemeleri ve yardımcı programları; Ticari banka hesaplarını açma ve kullanma ücretleri, (iv) araç kiralama, işletme ve bakım ve (v) internet, çeviri, yorumlama, kitle iletişim araçları ve basım hizmetleri dâhil, ancak Faydalanıcı'nın memurlarının maaşları hariç olmak üzere iletişim maliyetleri;

(j) "PMR", ağırlıklı olarak orta gelirli ülkelerde azaltım çabalarını artırmak için piyasa araçlarını kullanmak üzere kurulan ve Banka tarafından yönetilen gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ortaklığı olan Piyasaya Hazırlık Ortaklığı anlamına gelir.

(k) "Satın Alma Yönetmelikleri", Standart Şartlar Eki'nin 20. paragrafının amaçları doğrultusunda, Kasım 2020 tarihli "IPF Borçluları için Dünya Bankası Satın Alma Yönetmelikleri" anlamına gelir.

(l) "Proje Uygulama Rehberi" veya "PUR", Ek'in Bölüm 2.03(c)'sinde atıfta bulunulan kılavuz anlamına gelir; söz konusu el kitabı, İDB aracılığıyla Banka ve Faydalanıcı'nın önceden yazılı onayı ile zaman zaman değiştirilebilir ve bu terim, PUR'a ilişkin tüm programları içerir.

(m) "Standart Şartlar", 25 Şubat 2019 tarihli "Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası ve Uluslararası Kalkınma Birliği Vakıf Fonlarından Banka Tarafından Yapılan Hibe Finansmanı için Standart Şartlar" anlamına gelir.

(n) "Yönlendirme Komitesi" bu Ek'in 2.03(b) Bölümünde atıfta bulunulan komite anlamına gelir.

(o) "Eğitim", Proje ile ilgili çalışma turları, eğitim kursları, seminerler, çalıştaylar ve diğer eğitim faaliyetleri için yapılan ve eğitmenlerin hizmetlerinin güvence altına alınması, eğitim materyallerinin hazırlanması ve çoğaltılması, yer ve ekipman kiralama, kursiyerlerin ve eğitmenlerin seyahat, konaklama ve harcırah masrafları ve eğitimle ilgili diğer çeşitli masraflar dâhil olmak üzere, tümü Banka tarafından kabul edilen makul harcamalar (danışmanlık hizmetlerinin maliyetleri hariç) anlamına gelir.

Madde II

Proje Yürütülmesi

2.01. **Proje Hedefleri ve Tanımı.** Projenin amaçları, karbon fiyatlandırma mekanizmalarının geliştirilmesi ve uygulanmasında Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini desteklemek ve karbon piyasasının uygulanmasına yönelik uzmanlık ve kapasiteyi artırmaktır. Proje aşağıdaki kısımlardan oluşmaktadır:

Kısım 1. Karbon Fiyatlandırmasının Geliştirilmesi için Politika Analizi ve Yol Haritası

Planlanan karbon fiyatlandırma aracı için aşağıdakileri de içeren detaylı bir yol haritası ve zaman çizelgesi oluşturulması:

(a) Karbon fiyatlandırmasının etkinliğini destekleyen mevcut mevzuat, vergi, harç ve teşviklerin değerlendirilmesi.

(b) Karbon fiyatlandırma araçlarını olumlu veya olumsuz etkileyebilecek sübvansiyonlar, mevzuatlar, araçlar, vergiler, harçlar ve teşviklerin bir listesinin geliştirilmesi.

(c) Karbon fiyatlandırma araçlarını desteklemek için mevcut sübvansiyonların, mevzuatın, araçların, vergilerin, harçların ve teşviklerin revizyonu için öneriler.

(d) Karbon fiyatlandırma araçlarının mevcut mevzuat ile etkileşiminin analizi.

(e) Uygulama destek planının tüm ömrünü destekleyecek adil geçiş politikalarının belirlenmesi.

(f) Karbon fiyatlandırma aracının tasarım ve uygulamasını desteklemek için bir çalışma programının geliştirilmesi.

Kısım 2. Karbon Fiyatlandırmasının Tasarımı ve Uygulanması

Faydalancı'nın bölgesinde tercih edilen karbon fiyatlandırma tasarımının aşağıdakiler aracılığıyla belirlenmesi:

(a) Ulusal emisyon ticaret sistemi, aşağıdakileri kapsar:

(i) mevcut mevzuatın ve PMR projesinin çıktılarının gözden geçirilmesi; (ii) emisyon ticaret sistemi için tasarım seçeneklerinin ana hatlarıyla belirlenmesi; (iii) tasarım seçeneklerine danışılması ve tercih edilen tasarımın belirlenmesi; (iv) tüm emisyon ticaret sistemi sektörleri için emisyon yoğunluğu ölçütlerinin geliştirilmesi; (v) taslak emisyon ticaret sistemi mevzuatının hazırlanması; (vi) emisyon ticaret sisteminin ekonomik ve sosyoekonomik etkilerinin modellenmesi ve modelleme konusunda kapasite oluşturulması; (vii) üst sınır belirleme ve tahsisat dağıtımı için teknik çalışmaların yürütülmesi; (viii) kayıt sisteminin gelişiminin desteklenmesi; (ix) masa başı desteği de dahil olmak üzere emisyon ticaret sistemi pilotlarının uygulanması; (x) masa başı desteği de dahil olmak üzere emisyon ticaret sistemi I. aşama çalışmalarının hazırlanması ve uygulanması; (xi) kapasite geliştirme, eğitim ve çalışma ziyareti faaliyetlerinin yürütülmesi.

(b) Karbon fiyatlandırmasının genişletilmesi ve:

(i) mevcut enerji ve ilgili tüketim vergilerinin karbon vergisine dönüştürülmesi, emisyon ticaret sisteminin genişletilmesi ve ilave sektörler de dahil olmak üzere karbon vergisinin kullanılması veya karbon vergisinin emisyon ticaret sistemi ile birlikte kullanılması perspektifiyle bir karbon vergisi değerlendirmesi; (ii) Faydalancı'nın genişletilmiş karbon fiyatlandırma sistemi için taslak mevzuatın hazırlanması.

(c) Aşağıdakiler de dâhil olmak üzere yerel bir kredilendirme mekanizmasının tasarlanması ve uygulanması:

(i) paydaşlarla tasarım seçeneklerinin araştırılması; (ii) kredi mekanizmasının Faydalancı'da hâlihazırda faaliyet gösteren gönüllü mekanizmalarla uyumunun analiz edilmesi; (iii) Madde 6 mekanizmalarının ve potansiyel karbon vergisinin uyum analizinin yapılması; (iv) tercih edilen tasarımın belirlenmesi ve ikincil mevzuatın ve kredilendirme metodolojilerinin geliştirilmesinin desteklenmesi; (v) rehber dokümanların hazırlanması da dâhil olmak üzere kredilendirme mekanizmasının uygulanmasının desteklenmesi.

Kısım 3. Kesişen Faaliyetler

Karbon fiyatlandırması ve piyasaları için elverişli bir ortamın sağlanması için:

- (a) Karbon fiyatlandırmasına yönelik bir iletişim stratejisinin geliştirilmesi için: (i) hedef kitleye yönelik pazar araştırmasının yapılması ve stratejiyi bilgilendirmek için potansiyel mesajlaşma; (ii) Proje için bir tanıtım ve görünürlük programının yürütülmesi ve (iii) İDB personelinin ve paydaşlarının karbon fiyatlandırması konusunda kapasitesinin geliştirilmesi.
- (b) Faydalanıcı'nın uluslararası karbon piyasalarına katılımına yönelik bir stratejinin geliştirilmesi.
- (c) Karbon fiyatlandırma araçlarına yönelik Adil Geçiş Stratejisi ve Eylem Planının geliştirilmesi.
- (d) Paydaş haritalaması.
- (e) Uluslararası müzakere ve toplantılara destek.
- (f) Çalışma ziyaretleri.
- (g) Tedarik ve ekipman alımı.

2.02. **Genel Proje Uygulaması.** Faydalanıcı, İDB aracılığıyla Projenin hedeflerine bağlılığını beyan eder. Bu amaçla Faydalanıcı, Projeyi İDB aracılığıyla aşağıdaki hükümlere uygun olarak yürütecektir: (a) Standart Şartların 2. Maddesi; (b) Yolsuzlukla Mücadele İlkeleri ve (c) bu 2. Madde.

2.03. **Kurumsal ve Diğer Düzenlemeler.** Yukarıdaki Bölüm 2.02 hükümlerine sınırlama getirmeksizin:

- (a) Faydalanıcı, Proje uygulaması boyunca, Banka tarafından uygun bulunan bir kompozisyon, yetki, görev tanımı ve kaynaklara sahip olacak olan İDB'yi sürdürecektir ve İDB, Proje'nin genel uygulanması, yönetimi, koordinasyonu ve denetimi, PUR'da belirtilen şekilde idari, tedarik, çevresel ve sosyal gereklilikler, ödeme, finans yönetimi ve izleme ve değerlendirme sorumlulukları dâhil olmak üzere görevli olacaktır.
- (b) Faydalanıcı, İDB aracılığıyla, Projenin uygulanması boyunca, Faydalanıcı'nın ilgili bakanlıklarının, dairelerinin, kurumlarının, özel sektör kuruluşlarının, akademi dünyasının ve sivil toplum temsilcilerinden oluşan ve projeye genel liderlik, stratejik rehberlik ve gözetim sağlamakla sorumlu olacak bir komite ("Yönlendirme Komitesi") oluşturacaktır.
- (c) Faydalanıcı, İDB aracılığıyla, Banka tarafından kabul edilebilir biçim ve içerikte, *diğer hususların yanı sıra* şunları içerecek bir uygulama kılavuzu hazırlayacaktır : (i) Proje faaliyetleri ve kurumsal düzenlemelerin ayrıntılı açıklaması; (ii) idari, satın alma, mali yönetim ve izleme ve değerlendirme prosedürleri; (iii) çevresel ve sosyal yönetim sistemleri ve Yolsuzlukla Mücadele Kılavuzlarına ("Proje Uygulama Rehberi" veya "PUR") uygunluğun sağlanmasına yönelik Yolsuzlukla Mücadele Kılavuzları ve prosedürleri.

- (d) Faydalanıcı, İDB aracılığıyla: (i) PUR'u incelenmek üzere Banka'ya sunacaktır; (ii) Banka'ya Faydalanıcı ile PUK hakkında görüş alışverişinde bulunması için makul bir fırsat tanıyacaktır ve (iii) daha sonra PUR'u Banka tarafından onaylandığı şekilde kabul edeceklerdir.
- (e) Faydalanıcı, İDB aracılığıyla, Projenin PUK'a uygun olarak yürütülmesini sağlayacak ve önceden Banka'nın yazılı bir anlaşması olmaksızın herhangi bir hükmünü devredemeyecek, değiştirmeyecek, yürürlükten kaldırmayacak, feragat etmeyecek veya devredilmesine, tadil edilmesine, feshedilmesine veya feragat edilmesine izin vermeyecektir.

2.04. Çevresel ve Sosyal Standartlar

- (a) Faydalanıcı, İDB aracılığıyla Projenin Banka tarafından kabul edilebilir bir şekilde Çevresel ve Sosyal Standartlara uygun olarak yürütülmesini sağlayacaktır.
- (b) Yukarıdaki (a) paragrafına sınırlama getirmeksizin Faydalanıcı, İDB aracılığıyla Projenin Çevresel ve Sosyal Taahhüt Planına ("ÇSTP") uygun olarak Banka tarafından kabul edilebilir bir şekilde uygulanmasını sağlayacaktır. Bu amaçla Faydalanıcı, İDB aracılığıyla şunları sağlayacaktır:
- (i) ÇSTP'de belirtilen önlem ve eylemlerin gerekli özen ve verimlilikle uygulanması;
- (ii) ÇSTP'nin uygulama maliyetlerini karşılamak için yeterli fonun oluşturulması;
- (iii) ÇSTP'de belirtildiği gibi politika ve prosedürlerin sürdürülmesi ve ÇSTP'yi uygulamak için yeterli sayıda nitelikli ve deneyimli personelin tutulması;
- (iv) ÇSTP'de belirtildiği gibi Banka'nın aksi yönde yazılı olarak mutabık kalması haricinde ÇSTP veya herhangi bir hükmü değiştirilmez, yürürlükten kaldırılmaz, askıya alınmaz veya feragat edilmez. Revize edilmesi durumunda ise ÇSTP hemen sunulmalıdır.
- (c) ÇSTP ile bu Anlaşma'nın hükümleri arasında herhangi bir tutarsızlık olması durumunda, bu Anlaşma'nın hükümleri geçerli olacaktır.
- (d) Faydalanıcı, İDB aracılığıyla şunları sağlayacaktır:
- (i) ÇSTP'de belirtilen sıklıkta düzenli raporlar aracılığıyla ve Banka tarafından talep edilmesi halinde derhal ayrı bir rapor veya raporlar halinde, ÇSTP'ye ve burada atıfta bulunulan çevresel ve sosyal araçlara uyum durumuna ilişkin bilgilerin toplanması, derlenmesi ve Banka'ya sunulması için gerekli tüm önlemler alınır; bu raporların tümü, Banka tarafından kabul edilebilir şekil ve içerikte düzenlenir, bunların yanı sıra: (A) ÇSTP'nin uygulanma durumu; (B) varsa, ÇSTP'nin uygulanmasını engelleyen veya engelleme tehdidi oluşturan koşullar ve (C) bu koşulları ele almak için alınan veya alınması gereken düzeltici ve önleyici tedbirler.
- (ii) Çevre, etkilenen topluluklar, halk veya işçiler üzerinde önemli olumsuz etkisi olan veya olması muhtemel olan, Projeye ilgili veya Projeyi etkileyen herhangi bir olay veya kaza, ÇSTP'de atıfta bulunulan Çevresel ve Sosyal standartlar uyarınca Banka'ya derhal bildirilir.

(e) Faydalanıcı, İDB aracılığıyla, Projeden etkilenen kişilerin endişelerini ve şikâyetlerini almak ve çözümünü kolaylaştırmak için erişilebilir bir şikâyet mekanizması kuracak, duyuracak, sürdürecektir, işletecek ve bu tür endişeleri ve şikâyetleri Banka tarafından kabul edilebilir bir şekilde çözmek veya çözümünü kolaylaştırmak için gerekli ve uygun tüm önlemleri alacaktır.

2.05 Belgeler; Kayıtlar

Ek olarak ve Standart Şartlar'ın Bölüm 2.05'inde belirtilen yükümlülüklerle sınırlama olmaksızın Faydalanıcı, İDB aracılığıyla aşağıdakileri sağlayacaktır:

(a) Proje kapsamındaki giderleri gösteren tüm kayıtlar, Kapanış Tarihi'nden sonraki beş (5) yıl altı (6) ay boyunca saklanır; bu kayıtlar şunları içerir: (i) işbu Anlaşma, tüm ekleri ve bunlara yapılacak herhangi bir değişikliği; (ii) İDB aracılığıyla Banka'ya sunulan finansal ve açıklamalı ilerleme raporları; (iii) İDB'nin denetim raporları, faturalar ve bordro kayıtları dâhil olmak üzere, Hibe ile ilgili finansal bilgileri; (iv) İDB'nin uygulama belgeleri (alt sözleşmeler, satın alma dosyaları, sözleşmeler, satın alma siparişleri dâhil); ve (v) Standart Şartlar Bölüm 3.04'te belirtilen ilgili destekleyici kanıtlar;

(b) (i) Banka temsilcileri yukarıda (a) bendinde belirtilen tüm kayıtları inceleyebilir; (ii) Banka temsilcilerine zaman zaman makul olarak talep edebilecekleri bu kayıtlarla ilgili tüm bilgiler sağlanır ve (iii) Banka Temsilcileri bu tür kayıtları ve bilgileri Donörlere ifşa edebilir.

2.06. *Proje İzleme, Raporlama ve Değerlendirme.* Faydalanıcı, İDB aracılığıyla, her bir Proje Raporunun takvim dönemini kapsayacak şekilde her takvim döneminden sonra en geç kırk beş (45) gün içinde Banka'ya sunulmasını sağlayacaktır.

Madde III Hibe Kaynağının Kullanılması

3.01. *Uygun Harcamalar.* Faydalanıcı, Hibe kaynaklarını aşağıdaki hükümlere uygun olarak çekebilir: (a) Standart Şartların 3. Maddesi ve (b) bu bölüm; aşağıdaki tabloda belirlenen Uygun Harcamaları finanse etmek üzere çekebilir.

Kategori	Tahsis Edilen Hibe Miktarı (ABD Doları cinsinden ifade edilir)	Finanse Edilecek Harcamaların Yüzdesi (Vergiler dâhil)
(1) Proje kapsamındaki mallar, danışmanlık dışı hizmetler, danışmanlık hizmetleri, İşletme Giderleri ve Eğitim	4.950.000	100%
TOPLAM TUTAR	4.950.000	

3.02. *Çekiş Şartları.* Bu Anlaşmanın Bölüm 3.01 hükümlerine bakılmaksızın, bu Anlaşma'nın imza tarihinden önce yapılan ödemeler için çekiş yapılmayacaktır.

3.03. **Çekiş Dönemi.** Kapanış Tarihi 31 Ağustos 2028'dir.

Madde V
Yürürlük; Fesih

4.01. Bu Anlaşma, aşağıda belirtilen şartların yerine getirildiğine dair Banka'yı tatmin eden kanıtlar Banka'ya sunulmadan yürürlüğe girmeyecektir:

(a) Faydalanıcı, İDB aracılığıyla Proje Uygulama Rehberi'ni Banka açısından uygun bir şekilde hazırlamış ve kabul etmiştir.

(b) Faydalanıcı adına işbu Anlaşma'nın uygulanması ve teslimi, gerekli tüm resmi usule uygun olarak yetkilendirilmiş veya onaylanmıştır;

4.02. Faydalanıcı ve Banka aksi yönde görüş birliğine varmadıkça, işbu Anlaşma, Banka'nın Bölümü 4.01'de ("Yürürlük Tarihi") öngörülen kanıtları kabul ettiğine dair Faydalanıcı'ya bildirimde bulunduğu tarihte yürürlüğe girecektir. Yürürlük Tarihi'nden önce, Anlaşma'nın yürürlüğe girmiş olduğu koşullarda Banka'ya Faydalanıcı'nın Hibe Hesabı'ndan para çekme hakkını askıya alma yetkisini verebilecek herhangi bir olayın meydana gelmesi halinde Banka, bu Bölümde belirtilen bildirimden gönderilmesini, söz konusu olayın (veya olayların) ortadan kalktığı ya da kalkacağı tarihe kadar erteleyebilir.

4.03. **Yürürlüğe Girememe Nedeniyle Fesih.** Bu Anlaşma ve tarafların bu Anlaşma kapsamındaki tüm yükümlülükleri, Banka gecikmenin nedenlerini değerlendirdikten sonra bu Bölüm'ün amacı doğrultusunda daha geç bir tarih belirlemediği sürece, bu Anlaşma'nın tarihinden doksan (90) gün sonraki bir tarihte yürürlüğe girmedeği takdirde sona erecektir. Banka, söz konusu ileri tarihi Faydalanıcı'ya derhal bildirecektir.

Madde V
Faydalanıcı Temsilcisi; Adresler

5.01. **Faydalanıcı Temsilcisi.** Faydalanıcı'nın Standart Şartların Bölüm 7.02'sinde atıfta bulunulan Temsilcisi, Hazine ve Maliye Bakanı'dır.

5.02. **Faydalanıcı Adresi.** Faydalanıcı'nın Standart Şartların Bölüm 7.01'inde atıfta bulunulan adresi aşağıdaki gibidir:

(a) Faydalanıcı Adresi:

Hazine ve Maliye Bakanlığı
İnönü Bulvarı No:36
Emek – Ankara
Türkiye; ve

(b) Faydalanıcı'nın Elektronik Adresi:

Faks:
(90) (312) 204-7366

5.03. **Banka'nın Adresi.** Standart Şartların Bölüm 7.01'i uyarınca:

(a) Banka'nın adresi:

Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası
Uluslararası Kalkınma Birliği
1818 H Street, N.W.
Vaşington, D.C. 20433
Amerika Birleşik Devletleri

(b) Banka'nın Elektronik Adresi:

Teleks: Faks:
248423 (MCI) veya 1-202-477-6391
64145 (MCI)]

17 OCT 2023

Mr. Kerem Dönmez
Director General
General Directorate of Foreign Economic Relations
Ministry of Treasury and Finance
Inönü Bulvarı No:36 06510 Emek
Ankara, Republic of Türkiye

Re: Grant No.TF0C1425
Türkiye PMIF Carbon Market Development Project
Letter Agreement

Dear Sir:

In response to the request for financial assistance made on behalf of Republic of Türkiye (“Recipient”), I am pleased to inform you that the International Bank for Reconstruction and Development and International Development Association (“Bank”), acting as administrator of the Partnership for Market Implementation Facility Multi-Donor Trust Fund, proposes to extend to the Recipient a grant in an amount not to exceed four million nine hundred fifty thousand United States Dollars (USD 4,950,000) (“Grant”) on the terms and conditions set forth or referred to in this letter agreement (“Agreement”), which includes the attached Annex, to assist in the financing of the project described in the Annex (“Project”).

This Grant is funded out of the abovementioned trust fund for which the Bank receives periodic contributions from the Donors to the trust fund. In accordance with Section 3.02 of the Standard Conditions (as defined in the Annex to this Agreement), the Bank’s payment obligations in connection with this Agreement are limited to the amount of funds made available to it by the Donors under the abovementioned trust fund, and the Recipient’s right to withdraw the Grant proceeds is subject to the availability of such funds.

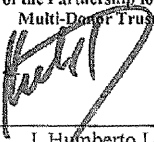
The Recipient represents, by confirming its agreement below, that it is authorized to enter into this Agreement and to carry out the Project in accordance with the terms and conditions set forth or referred to in this Agreement.

Please confirm the Recipient’s agreement to the foregoing by having an authorized official of the Recipient sign and date this Agreement, and returning one duly executed copy to the Bank. Upon receipt by the Bank of this countersigned copy, this Agreement shall become effective as of the date of the notice of effectiveness from the Bank to the Recipient, confirming in accordance with the provisions of Section 4.02 of the Annex to this Agreement that the Bank

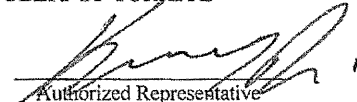
has accepted the supporting documents provided by the Recipient to the Bank to establish that the conditions of effectiveness listed in Section 4.01 of the Annex to this Agreement have been satisfied.

Very truly yours,

INTERNATIONAL BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT
INTERNATIONAL DEVELOPMENT ASSOCIATION
(acting as administrator of the Partnership for Market Implementation Facility
Multi-Donor Trust Fund)

By
_____
J. Humberto Lopez
Country Director
Europe and Central Asia Region

AGREED:
REPUBLIC OF TÜRKIYE

By
_____
Authorized Representative

Name Kerem DÖNMEZ

Title Director General

Date 18 OCT 2023

Enclosures:

- (1) "International Bank for Reconstruction and Development and International Development Association Standard Conditions for Grant Financing Made by the Bank out of Trust Funds" dated February 25, 2019
- (2) Disbursement and Financial Information Letter of the same date as this Agreement, together with the "Disbursement Guidelines for Investment Project Financing", dated February 2017

Article I
Standard Conditions; Definitions

1.01. **Standard Conditions.** The Standard Conditions (as defined in Section 1.02 below) constitute an integral part of this Agreement.

1.02. **Definitions.** Unless the context requires otherwise, the capitalized terms used in this Agreement have the meanings ascribed to them in the Standard Conditions or in this Section:

- (a) “Anti-Corruption Guidelines” means, for purposes of paragraph 2 of the Appendix to the Standard Conditions, the “Guidelines on Preventing and Combating Fraud and Corruption in Projects Financed by IBRD Loans and IDA Credits and Grants”, dated October 15, 2006, and revised in January 2011, and as of July 1, 2016.
- (b) “Category” means a category set forth in the table in Section 3.01 of this Agreement.
- (c) “DoCC” means the Directorate of Climate Change established as an affiliated institution of the Recipient’s Ministry of Environment, Urbanization and Climate Change.
- (d) “Donors” means the donors to the Partnership for Market Implementation Facility Multi-Donor Trust Fund.
- (e) “Environmental and Social Commitment Plan” or “ESCP” means the environmental and social commitment plan for the Project, dated September 27, 2023, as the same may be amended from time-to-time in accordance with the provisions thereof, which sets out the material measures and actions that the Recipient, through DoCC, shall carry out or cause to be carried out to address the potential environmental and social risks and impacts of the Project, including the timeframes of the actions and measures, institutional, staffing, training, monitoring and reporting arrangements, and any environmental and social instruments to be prepared thereunder.
- (f) “Environmental and Social Standards” or “ESSs” means, collectively: (i) “Environmental and Social Standard 1: Assessment and Management of Environmental and Social Risks and Impacts”; (ii) “Environmental and Social Standard 2: Labor and Working Conditions”; (iii) “Environmental and Social Standard 3: Resource Efficiency and Pollution Prevention and Management”; (iv) “Environmental and Social Standard 4: Community Health and Safety”; (v) “Environmental and Social Standard 5: Land Acquisition, Restrictions on Land Use and Involuntary Resettlement”; (vi) “Environmental and Social Standard 6: Biodiversity Conservation and Sustainable Management of Living Natural Resources”; (vii) “Environmental and Social Standard 7: Indigenous Peoples/Sub-Saharan African Historically Underserved Traditional Local Communities”; (viii) “Environmental and Social Standard 8: Cultural Heritage”; (ix) “Environmental and Social Standard 9: Financial Intermediaries”; (x) “Environmental and Social Standard 10: Stakeholder Engagement and Information Disclosure”; effective on October 1, 2018, as published by the Bank.

- (g) “Just Transition Strategy and Action Plan” means a set of key documents aimed at ensuring that the transition to a climate-neutral economy through carbon markets takes place in a fair and equitable manner.
- (h) “Ministry of Environment, Urbanization and Climate Change” means the Recipient’s ministry of the same name or any legal successor or successors thereto.
- (i) “Operating Costs” means the incremental operating expenses directly incurred on account of the coordination, implementation, and monitoring and evaluation of the Project implementation, including (i) Project related *per diems*, lodging, meeting expenses, and travel costs for Project implementation field trips, (ii) office equipment and maintenance, (iii) office supplies and utilities; fees for opening and operating commercial bank accounts, (iv) vehicle rental, operation and maintenance, and (v) communication costs, including for internet, translation, interpretation, mass media and printing services, but excluding the salaries of the Recipient’s civil servants.
- (j) “PMR” means the Partnership for Market Readiness, a partnership of developed and developing countries administered by the Bank, established to use market instruments to scale up mitigation efforts predominantly in middle income countries.
- (k) “Procurement Regulations” means, for purposes of paragraph 20 of the Appendix to the Standard Conditions, the “World Bank Procurement Regulations for IPF Borrowers”, dated November 2020.
- (l) “Project Implementation Manual” or “PIM” means the manual referred to in Section 2.03(c) of this Annex, as said manual may be amended from time-to-time with the prior written approval of the Bank and the Recipient, through DoCC, and such term includes any schedules to the PIM.
- (m) “Standard Conditions” means the “International Bank for Reconstruction and Development and International Development Association Standard Conditions for Grant Financing Made by the Bank out of Trust Funds”, dated February 25, 2019.
- (n) “Steering Committee” means the committee referred to in Section 2.03(b) of this Annex.
- (o) “Training” means any reasonable expenditures (excluding costs of consulting services) incurred for Project-related study tours, training courses, seminars, workshops and other training activities, including costs associated with securing the services of trainers, preparation and reproduction of training materials, space and equipment rental, travel, accommodation and *per diem* costs of trainees and trainers, and other training related miscellaneous costs, all agreed by the Bank.

Article II

Project Execution

2.01. **Project Objectives and Description.** The objectives of the Project are to support the Government of Türkiye in development and implementation of carbon pricing mechanisms and to enhance expertise and capacity for carbon market implementation. The Project consists of the following parts:

Part 1. Policy Analysis and Roadmap for Development of Carbon Pricing

Setting up a detailed roadmap and timeline for the planned carbon pricing instrument, including:

- (a) Assessment of existing legislations, taxes, fees and incentives supporting effectiveness of carbon pricing.
- (b) Development of a list of subsidies, legislations, instruments, taxes, fees, incentives that may positively or negatively affect the carbon pricing instruments.
- (c) Recommendations for revision of existing subsidies, legislations, instruments, taxes, fees, incentives to support the carbon pricing instruments.
- (d) Analysis of carbon pricing instruments' interaction with existing legislation.
- (e) Identification of just transition policies to support the entire lifetime of the implementation support plan.
- (f) Development of a work program for supporting the carbon pricing instrument's design and implementation.

Part 2. Design and Implementation of Carbon Pricing

Identifying the preferred design of carbon pricing in the Recipient's territory through:

- (a) National emission trading system, encompassing: (i) reviewing existing legislation and PMR project's outputs; (ii) outlining design options for the emission trading system; (iii) consulting design options and identifying preferred design; (iv) developing emissions intensity benchmarks for all emission trading system sectors; (v) preparing draft emission trading system legislation; (vi) modelling economic and socioeconomic impacts of the emission trading system and building capacity on modelling; (vii) carrying out technical studies for cap identification and allocation distribution; (viii) supporting the registry development; (ix) implementing emission trading system pilots, including desk support; (x) preparing and implementing studies of emission trading system phase I, including desk support; and (xi) carrying out capacity building, training and study visit activities.
- (b) Expanding carbon pricing including: (i) an assessment of a carbon tax with the perspective to convert existing energy and relevant excise taxes to carbon taxes, expand the emission trading system and use a carbon tax including additional sectors or usage of carbon tax with the emission trading system; and (ii) the preparation of draft legislation for the Recipient's expanded carbon pricing system.
- (c) Design and implementation of a domestic crediting mechanism, including: (i) exploring design options with stakeholders; (ii) analyzing the alignment of the credit mechanism with voluntary mechanisms already operational in the Recipient's territory; (iii) synergic analyzing of upcoming of Article 6 mechanisms and potential carbon tax; (iv) identifying preferred design and supporting the development of secondary legislation and crediting methodologies; and (v) supporting the implementation of the crediting mechanism, including the preparation of guidance documents.

Part 3. Cross-Cutting Activities

Ensuring an enabling environment for carbon pricing and markets through:

- (a) Development of a communication strategy for carbon pricing, including:
  - (i) undertaking market research into audiences and potential messaging to inform the strategy; (ii) carrying out a publicity and visibility program for the Project; and (iii) building capacity of DoCC staff and stakeholders on carbon pricing.
- (b) Development of a strategy for the Recipient's engagement in international carbon markets.
- (c) Development of a Just Transition Strategy and Action Plan for carbon pricing instruments.
- (d) Stakeholder mapping.
- (e) Support for international negotiations and meetings.
- (f) Study visits.
- (g) Acquisition of supply and equipment.

2.02. **Project Execution Generally.** The Recipient, through DoCC, declares its commitment to the objectives of the Project. To this end, the Recipient shall carry out the Project through DoCC in accordance with the provisions of: (a) Article II of the Standard Conditions; (b) the Anti-Corruption Guidelines; and (c) this Article II.

2.03. **Institutional and Other Arrangements.** Without limitation upon the provisions of Section 2.02 above:

(a) The Recipient, through DoCC, shall maintain, throughout Project implementation, DoCC with composition, mandate, terms of reference and resources satisfactory to the Bank to be responsible for the overall implementation, management, coordination and oversight of the Project, including the administrative, procurement, environmental and social requirements, disbursement, financial management and monitoring and evaluation responsibilities as set forth in the PIM.

(b) The Recipient, through DoCC, shall maintain, throughout Project implementation, a committee established with representatives of the Recipient's relevant ministries, departments and agencies, private sector bodies, academia and civil society, to be responsible for providing overall leadership, strategic guidance and oversight to the implementation of the Project ("Steering Committee").

(c) The Recipient, through DoCC, shall prepare an implementation manual, in form and substance acceptable to the Bank, which shall set forth, *inter alia*: (i) detailed description of Project activities and institutional arrangements; (ii) administrative, procurement, financial management and monitoring and evaluation procedures; (iii) environmental and social management systems; and the Anti-Corruption Guidelines and procedures to ensure compliance with the Anti-Corruption Guidelines ("Project Implementation Manual" or "PIM").

(d) The Recipient, through DoCC, shall: (i) furnish the PIM to the Bank for its review; (ii) afford the Bank a reasonable opportunity to exchange view with the Recipient on the PIM; and (iii) thereafter adopt the PIM as shall have been approved by the Bank.

(e) The Recipient, through DoCC, shall ensure that the Project is carried out in accordance with the PIM and shall not assign, amend, abrogate, or waive or permit to be assigned, amended, abrogated or waived any of its provisions without the prior written agreement of the Bank.

2.04. Environmental and Social Standards

(a) The Recipient, through DoCC, shall ensure that the Project is carried out in accordance with the Environmental and Social Standards, in a manner acceptable to the Bank.

(b) Without limitation upon paragraph (a) above, the Recipient, through DoCC, shall ensure that the Project is implemented in accordance with the Environmental and Social Commitment Plan (“ESCP”), in a manner acceptable to the Bank. To this end, the Recipient, through DoCC, shall ensure that:

(i) the measures and actions specified in the ESCP are implemented with due diligence and efficiency, and provided in the ESCP;

(ii) sufficient funds are available to cover the costs of implementing the ESCP;

(iii) policies and procedures are maintained, and qualified and experienced staff in adequate numbers are retained to implement the ESCP, as provided in the ESCP; and

(iv) the ESCP, or any provision thereof, is not amended, repealed, suspended or waived, except as the Bank shall otherwise agree in writing, as specified in the ESCP, and ensure that the revised ESCP is disclosed promptly thereafter.

(c) In case of any inconsistencies between the ESCP and the provisions of this Agreement, the provisions of this Agreement shall prevail.

(d) The Recipient, through DoCC, shall ensure that:

(i) all measures necessary are taken to collect, compile, and furnish to the Bank through regular reports, with the frequency specified in the ESCP, and promptly in a separate report or reports, if so requested by the Bank, information on the status of compliance with the ESCP and the environmental and social instruments referred to therein, all such reports in form and substance acceptable to the Bank, setting out, *inter alia*: (A) the status of implementation of the ESCP; (B) conditions, if any, which interfere or threaten to interfere with the implementation of the ESCP; and (C) corrective and preventive measures taken or required to be taken to address such conditions; and

(ii) the Bank is promptly notified of any incident or accident related to or having an impact on the Project which has, or is likely to have, a significant adverse effect on the environment, the affected communities, the public or workers, in

accordance with the ESCP, the environmental and social instruments referenced therein and the Environmental and Social Standards.

(e) The Recipient, through DoCC, shall establish, publicize, maintain and operate an accessible grievance mechanism, to receive and facilitate resolution of concerns and grievances of Project-affected people, and take all measures necessary and appropriate to resolve, or facilitate the resolution of, such concerns and grievances, in a manner acceptable to the Bank.

2.05 Documents; Records

In addition, and without limitation to the obligations set forth in Section 2.05 of the Standard Conditions, the Recipient, through DoCC, shall ensure that:

(a) all records evidencing expenditures under the Project are retained for five years and six months after the Closing Date, such records to include: (i) this Agreement, all *addenda* thereof, and any amendments thereto; (ii) financial and narrative progress reports submitted to the Bank, through DoCC; (iii) DoCC's financial information related to the Grant, including audit reports, invoices and payroll records; (iv) DoCC's implementation documentation (including sub-agreements, procurement files, contracts, purchase orders); and (v) the corresponding supporting evidence referred to in Section 3.04 of the Standard Conditions; and

(b) the representatives of the Bank are: (i) able to examine all records referred to above in paragraph (a); (ii) provided all such information concerning such records as they may from time-to-time reasonably request; and (iii) able to disclose such records and information to the Donors.

2.06. *Project Monitoring, Reporting and Evaluation.* The Recipient, through DoCC, shall ensure that each Project Report is furnished to the Bank not later than forty-five (45) days after each calendar semester, covering the calendar semester.

Article III Withdrawal of Grant Proceeds

3.01. *Eligible Expenditures.* The Recipient may withdraw the proceeds of the Grant in accordance with the provisions of: (a) Article III of the Standard Conditions; and (b) this Section; to finance Eligible Expenditures in the amount allocated and, if applicable, up to the percentage set forth against each Category of the following table.

Category	Amount of the Grant Allocated (expressed in USD)	Percentage of Expenditures to be Financed (inclusive of Taxes)
(1) Goods, non-consulting services, consulting services, Operating Costs and Training under the Project	4,950,000	100%
TOTAL AMOUNT	4,950,000	

3.02. **Withdrawal Conditions.** Notwithstanding the provisions of Section 3.01 of this Agreement, no withdrawal shall be made for payments made prior to the date of this Agreement.

3.03. **Withdrawal Period.** The Closing Date is August 31, 2028.

Article V Effectiveness; Termination

4.01. This Agreement shall not become effective until evidence satisfactory to the Bank has been furnished to the Bank that:

(a) The Recipient, through DoCC, has prepared and adopted the Project Implementation Manual in a manner satisfactory to the Bank.

(b) The execution and delivery of this Agreement on behalf of the Recipient has been duly authorized or ratified by all necessary governmental action.

4.02. Except as the Recipient and the Bank shall otherwise agree, this Agreement shall enter into effect on the date upon which the Bank dispatches to the Recipient notice of its acceptance of the evidence required pursuant to Section 4.01 of this Agreement ("Effective Date"). If, before the Effective Date, any event has occurred which would have entitled the Bank to suspend the right of the Recipient to make withdrawals from the Grant Account if this Agreement had been effective, the Bank may postpone the dispatch of the notice referred to in this Section until such event (or events) has (or have) ceased to exist.

4.03. **Termination for Failure to Become Effective.** This Agreement and all obligations of the parties under it shall terminate if it has not entered into effect by the date ninety (90) days after the date of this Agreement, unless the Bank, after consideration of the reasons for the delay, establishes a later date for the purpose of this Section. The Bank shall promptly notify the Recipient of such later date.

Article V Recipient's Representative; Addresses

5.01. **Recipient's Representative.** The Recipient's Representative referred to in Section 7.02 of the Standard Conditions is its Minister of Treasury and Finance.

5.02. **Recipient's Address.** For purposes of Section 7.01 of the Standard Conditions:

(a) the Recipient's Address is:

T.C. Hazine ve Maliye Bakanligi
Inönü Bulvarı No. 36
Emek-Ankara
Türkiye; and

(b) the Recipient's Electronic Address is:

Facsimile:

(90) (312) 204-7366

5.03. **Bank's Address.** For purposes of Section 7.01 of the Standard Conditions:

- (a) the Bank's address is:

International Bank for Reconstruction and Development
International Development Association
1818 H Street, N.W.
Washington, D.C. 20433
United States of America; and

- (b) the Bank's Electronic Address is:

Telex:	Facsimile:
248423 (MCI) or 64145 (MCI)]	1-202-477-6391